
До 75-річчя заснування Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка

УДК 635.9(092)

Г.М. МУЗИЧУК

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
Україна, 01601 м. Київ, вул. Терещенківська, 2

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ Л.М. ЯРЕМЕНКО ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИКА УКРАЇНСЬКОГО КВІТНИКАРСТВА: РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ І ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ІНТРОДУКЦІЇ ТА СЕЛЕКЦІЇ КВІТНИКОВО-ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР

Проаналізовано результати наукової діяльності та наведено окремі факти біографії кандидата біологічних наук, одного з основоположників українського квітництва — Лідії Михайлівни Яременко. Дано оцінку значення робіт Л.М. Яременко для сучасного етапу досліджень у галузі інтродукції та селекції декоративних рослин і розвитку квітництва в Україні.

Кандидат біологічних наук Лідія Михайлівна Яременко — відомий фахівець у галузі інтродукції та селекції квітничково-декоративних рослин, який належить до тих вчених, які стояли біля витоків українського квітництва. Розроблені поколінням науковців 1950–60-х років напрями наукових досліджень квітничкових культур й дотепер залишаються в центрі уваги сучасників, набуваючи нових рис, розвиваючись відповідно до вимог часу. Л.М. Яременко є автором перших експериментів з інтродукції багатьох сотень видів і сортів одно- та дворічних квітничкових культур і засновником

Л.М. Яременко

колекційних фондів цих рослин у Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України (НБС), якому Лідія Михайлівна віддала майже все своє трудове життя.

Роботу в НБС (на той час — Центральний республіканський ботанічний сад АН УРСР) Л.М. Яременко розпочала в 1952 р., відразу після закінчення біолого-грунтознавчого факультету Київського державного університету. Спочатку вона працювала з деревними декоративними культурами. Її дисертаційна робота, присвячена використанню видів роду *Malus* Mill. у зе-

леному будівництві, виконана під керівництвом акад. АН УРСР М.М. Гришка і

© Г.М. МУЗИЧУК, 2010

ISSN 1605-6574. Інтродукція рослин, 2010, № 1

99

успішно захищена в 1964 р. У дисертаційних дослідженнях Лідія Михайлівна охопила широке коло питань: від виявлення фітонцидних властивостей інтродукованих видів декоративних яблунь і визначення вмісту вітамінів у плодах та листках до з'ясування рівня продуктивності їхнього плодоношення, розкриття можливостей міжвидової гібридизації, вибору оптимальних способів розмноження та варіантів використання цих деревних рослин в озелененні [13–17].

Проте основною справою її життя стали квітниково-декоративні культури. Після закінчення аспірантури у 1957 р. Л.М. Яременко спочатку обіймала посаду молодшого наукового співробітника відділу квітникарства, а згодом протягом майже 30 років — старшого наукового співробітника. Під її керівництвом розроблялися та реалізовувалися плани створення колекційно-експозиційних ділянок одно- і дворічних квітникових рослин, інтенсивно проводилися роботи з інтродукції нових видів і сортів цих груп декоративних культур, які залишились її улюбленцями на все життя. Завдяки зусиллям молодого науковця, кількість зразків колекційного фонду одно- та дворічників у ті роки перевищувала 700 одиниць. У фонді були представлені основні види, кожна із провідних культур — невеликою кількістю сортів, які репрезентували культурно-внутрішньовидову варіабельність за висотою, кольоровою гамою, габітусом рослин, розміром та формою квіток. Сортова складова колекцій, за винятком калістефуса китайського (*Callistephus chinensis* (L.) Nees.), більш відомого під назвою "айстра однорічна", у більшості випадків постійно змінювалась. Оскільки ємність пункту інтродукції обмежувалася людськими та матеріально-технічними ресурсами, то фонди культиварів для більшості провідних одно- та дворічних культур (*Antirrhinum majus* L., *Dianthus caryophyllus* var. *schabaud* hort., *Mattiola incana* R. Br., *Tagetes patula* L., *T. erecta* L., *Petunia* × *hybrida* Vilm., *Verbena* × *hybrida* hort. ex

Groenl. et Ruempler, *Viola wittrokiana* Gams., *Zinnia elegans* Jacq. та ін.) були тимчасовими або в окремих випадках — змінно-довготривалими [9] колекціями інтродукованих сортів, призначених для первинного та вторинного інтродукційного випробування, інтродукційної та конкурсної оцінок [2]. Найбільш перспективні з них широко впроваджувалися, до інтродукційного експерименту залучали інші, більш сучасні, що давало змогу постійно оновлювати й збагачувати асортимент квітникових рослин для насінництва та зеленого будівництва УРСР.

Прогресуюче-постійною була лише створена Лідією Михайлівною колекція сортів *Callistephus chinensis*. Її з повним правом можна віднести до найбільших у Європі. Колекційний фонд нараховував близько 300 культиварів з різних країн, включаючи всі існуючі вітчизняні сорти (в межах СРСР), і репрезентував переважну більшість садових груп світового асортименту цієї культури — від створених у ХІХ ст. до сучасних. Такий багатий генофонд мав не тільки величезну історично-культурну та пізнавальну цінність, а й став основою для селекції українських сортів, які у славили як її автора, так і ботсад та країну. При цьому заслуга Л.М. Яременко полягала не лише в створенні нових оригінальних культиварів, а й у вдосконаленні методів їхньої селекції. Перш ніж викристалізувати найбільш результативний варіант та магістральний напрям селекційної роботи, Лідія Михайлівна провела серію польових дослідів і випробувала різні рослини (*Callistephus chinensis*, *Zinnia elegans*, *Gazania* × *hybrida* hort., *Dianthus caryophyllus* var. *schabaud*) та різні методи: синтетичну й аналітичну селекцію, вільну та штучну міжсортіву гібридизацію, хімічний і радіаційний мутагенез [1, 18]. Усі ці рослини були модельними об'єктами для опрацювання програм інтродукційної роботи із сортами та визначення пріоритетних питань науково-дослідних робіт згідно з по-

потребами практичної селекції. У результаті, основним об'єктом інтродукційно-селекційних досліджень Л.М. Яременко став *C. chinensis*, а головним методом селекційної роботи — удосконалений нею метод багаторазового індивідуального добору сіянців від вільного запилення батьківських форм із висівом половинок у різні роки [18]. Паралельно із практично-селекційною діяльністю Лідія Михайлівна вивчала особливості прояву декоративно-важливих ознак у потомстві залежно від якості насінневого матеріалу, досліджувала стійкість інтродукованих та новостворених сортів до шкідників і основних хвороб, розробляла питання оптимізації системи живлення окремих однорічних рослин, зокрема *C. chinensis*, при вирощуванні в умовах відкритого ґрунту [19, 20].

Л.М. Яременко обрала одну з особливо популярних у населення всього світу квітникових рослин та найбільш ефективні й раціональні методи роботи з нею. У Радянському Союзі й країнах соцтабору стали відомі створені Лідією Михайлівною сорти *C. chinensis*: Ніна, Праздничная, Мечта, Київський вальс, Жемчуг, Лунная, Любіміца Ксенії, Утренняя заря, Жізель, Маліновий блеск, які були відзначені двома бронзовими та срібними медалями Виставки досягнень народного господарства (ВДНГ) СРСР та двома золотими медалями міжнародної виставки "Флора Оломоуц" (Чехословаччина), нагородами ВДНГ УРСР. Вони експонувалися на міжнародних виставках у Нідерландах (Флоріада, 1992), Японії ("Експо-90", м. Осака), Німеччині ("Експо-93", м. Штутгарт), де також отримали високі оцінки й нагороди (премії, дипломи, медалі). Попит в Україні на ці сорти був настільки великим, що спеціалізовані насінницькі господарства системи "Укрсортнасіннеовоч", куди передавали вихідний суперелітний матеріал, не спроможні були забезпечити елітним насінням у необхідній кількості потреби промислового квітництва. Оскільки селекція культиварів, створених

Л.М. Яременко, здійснювалася на базі багаторазово відібраних, добре пристосованих до комплексу несприятливих факторів індивідів, з яких формувалися стійкі місцеві мікроагропопуляції кожного з колекційних сортів (окремі з них згодом стали вихідними формами для селекції), то створені на базі НБС культивари, окрім високої декоративності, відзначалися підвищеною стійкістю до негативної дії кліматичних факторів та патогенних мікроорганізмів не тільки місць свого "офіційного" районування, а й багатьох інших зон. Завдяки цьому вирощування створених нею сортів в секторі любительського квітництва поширилося від країн Прибалтики до Півдня України (Херсонська обл.) і від зони Полісся до Владивостока та Камчатки, звідки зацікавлені аматори спеціально приїздили до Лідії Михайлівни за насінням, а пізніше надсилали письмові звіти про результати вирощування айстри однорічної в їхніх умовах.

Широко відомою була й сама колекція *C. chinensis*, якою цікавилися фахівці як з усієї України, так і Молдови, Казахстану, Грузії, багатьох районів Російської Федерації. Вона була еталоном для науковців-інтродукторів і квітників-практиків СРСР, багатим джерелом вихідного матеріалу для всіх, хто займався вирощуванням цієї декоративної рослини. На базі колекції проходили стажування фахівці з республік СРСР. Ознайомлення з колекційним фондом НБС входило в практичну частину програми навчальних курсів із насінництва та апробації сортів айстри однорічної.

Наукові дослідження Л.М. Яременко не обмежувалися інтродукцією, селекцією, формуванням колекційного фонду *C. chinensis*. Поряд із цим, вона проводила важливу для садівництва країни інтродукційну роботу із сотнями видів та сортів одно- і дворічних квітничково-декоративних рослин. Лідія Михайлівна аналізувала доступний асортимент, проводила попередню інтродукційну оцінку, за результатами якої відбирала перспективні для інтро-

дукції види та сорти, здійснювала пошук джерел для їхнього залучення, організувала експерименти з інтродукційного випробування, аналізувала їхні результати, розробляла асортимент перспективних для впровадження видів і сортів, здійснювала їхню передачу спеціалізованим господарствам. У найбільш напружені періоди роботи, пов'язані з вирощуванням її улюбленців, Лідію Михайлівну часто можна було бачити на ділянках з сапкою чи поливним шлангом поруч із робітниками й техніками. Вона не могла допустити, щоб через нестачу робочої сили постраждали рослини. Можливо, ця любов до землі та рослин в Лідії Михайлівни, жительки столиці, яка виросла в сім'ї інтелігентів, зародилася ще тоді, коли в роки війни вона, 14-річна дівчинка, евакуйована разом із сестрою та матір'ю в Куйбишевську область Росії, пішла працювати в місцевий колгосп. І до кінця своєї трудової діяльності в НБС Лідія Михайлівна відзначалася працелюбністю, сумлінним ставленням до роботи, ретельністю при виконанні кожної справи.

Результати інтродукційних досліджень Л.М. Яременко узагальнено у статтях і книгах. Останні присвячені підсумкам інтродукції як одно- та дворічних рослин у цілому, так і окремих культур. Найбільш відомі її книги [18, 22], стали бібліографічною рідкістю. За участю Лідії Михайлівни вийшла низка книжкових видань науково-довідникового та науково-популярного типу, які користувалися надзвичайно високим попитом. Їй належать великі за обсягом розділи в кількох таких книгах [5, 10, 11], а також кілька десятків статей, присвячених квітниковим рослинам і загальним питанням квітникарства, зокрема, насінництву, у 7-томній "Українській радянській енциклопедії" та 3-томній "Сільськогосподарській енциклопедії". Підсумки інтродукції сотень видів і сортів одно- та дворічних декоративних культур найбільш узагальнено викладено в моно-

графічному виданні [3], підготовленому колективом авторів за участю Л.М. Яременко, яке й досі залишається унікальним в Україні. У творчому доробку Лідії Михайлівни також 10 авторських свідоцтв на нові сорти *C. chinensis*, які дотепер ніким не перевершені ні в Україні, ні в країнах СНД.

Л.М. Яременко була активним популяризатором знань у галузі декоративного садівництва. Вона читала багато лекцій, виступала по радіо та на телебаченні, створила багато буклетів-інструкцій, завдяки яким поширювалися відомості про новоінтродуковані квітникові рослини і які містили інформацію про особливості їхнього вирощування.

Заслужують на увагу стиль роботи та організаторські здібності Л.М. Яременко. Вона підтримувала ініціативу, всіляко сприяла професійному росту працівників, відзначалася надзвичайною тактовністю. Завжди привітна, з великими, голубими, наче небо в сонячну погоду, добрими очима, вона випромінювала щирість, оптимізм, життєву мудрість. У той час, коли Лідія Михайлівна працювала в НБС, співробітники її групи йшли до неї не тільки у виробничих справах, а й з особистими болями та проблемами. Вона вміла співчувати, втішати, заспокоювати, порадити, подарувати надію. Але при цьому вона залишалася вимогливою, її вимогливість завжди була розумно аргументованою й справедливою. Не пам'ятаю за роки моєї роботи з Лідією Михайлівною та зі спогадів тих, хто працював з нею у дні її молодості, щоб вона колись повторювала щось двічі своїм підлеглим. Свідомо чи підсвідомо ті, хто був поруч із нею, переймали й риси її характеру, і стиль роботи, за що вдячні Лідії Михайлівні на все життя. Вона ніколи нічого не нав'язувала, ніколи не повчала, хіба що, як виняток, давала пораду на твоє прохання. Своім ставленням до роботи, організаторськими здібностями Л.М. Яременко була й залишається прикладом, гідним наслідування.

Науково-дослідні роботи з інтродукції однорічних квітниково-декоративних рослин широко ведуться в НБС і нині. Від тих, які здійснювалися попередниками, вони відрізняються більшою цілеспрямованістю та ретельністю попереднього добору об'єктів для інтродукції. Корикування методів та спрямованості робіт пов'язане з переходом від етапу масового залучення всіх доступних зразків, яке відбувається, за образним висловом акад. А.М. Гродзинського, "широким фронтом" [3], до наступного, на якому наукові дослідження орієнтовані не лише на задоволення актуальних практичних потреб галузі, а й на вирішення однієї із глобальних сучасних проблем — збереження біорізноманіття як природної, так і культурної флори [9, 12]. Однак усі ці роботи здійснюються на тому базисі, який закладено Лідією Михайлівною та когортаю науковців, які працювали разом із нею. Усі наші сучасні узагальнення не були б можливими без створених колекцій, величезного досвіду інтродукції та багатого фактичного матеріалу, який був накопичений у 1960–90-ті роки щодо результатів інтродукційного випробування багатьох сотень зразків.

Що стосується колекційних фондів, то в багатьох випадках сьогоднішні роботи пов'язані не стільки зі створенням нового, скільки з підтриманням та подальшим удосконаленням, але вже на принципах прогресуюче-постійних колекцій, того багатства, якого вдалося отримати Лідії Михайлівні, притому, на відміну від нас, вона це здійснила в умовах значної інформаційної ізоляції від провідних країн світу.

Важливий напрям роботи наших попередників, насамперед Л.М. Яременко, — опрацювання методів підтримуючої селекції. Сорти, як штучно створені людиною об'єкти, у переважній більшості є дуже нестійкими системами, які потребують антропогенного втручання для підтримання в них набору якісно-кількісних показників. Особливо гострою є ця пробле-

ма для декоративних трав'янистих рослин, які розмножуються насінням, зокрема для *S. chinensis*. Без постійного підтримання стабільності кожного окремого сорту, живі колекції культиварів таких рослин можуть бути втрачені повністю вже за два-три роки. Цей великий практичний досвід Лідії Михайлівни, який вона щедро передавала всім, хто працював із сортами однорічних рослин, і особливо з *S. chinensis*, на сьогодні деякою мірою узагальнений [7], здійснено спробу його адаптації до завдань колекційної справи на сучасному етапі [8]. Проте, усе це більш теоретичні матеріали загального плану. Доступні пересічному фахівцеві практичні рекомендації, опрацьовані на основі ідеї популяційного підходу [3], поки що відсутні. Діяльність із підтримання стабільності колекційних мікропопуляцій, хоч і має багато спільного з апробацією посівів сортів [6], усе ж багато в чому відмінна від неї. До того ж, кожна садова група культиварів, а іноді й окремі з них, маючи неоднаковий рівень стабільності, потребують і дещо різних зусиль при здійсненні практичних робіт із підтримуючої селекції. Розробка на основі багаторічного досвіду вирощування сортів рекомендацій, доповнених чіткими електронними фотозразками (еталонами) кожного з них, — важлива інформація як для сучасних інтродукторів одно- та дворічних квітниково-декоративних рослин і працівників у галузі насінництва, так і для забезпечення практичних навчальних курсів із підготовки фахівців-квітників.

На особливу увагу послідовників Л.М. Яременко заслуговує її діяльність у галузі селекції *S. chinensis*. Ці роботи в НБС і тепер продовжують молоді науковці. Але селекційна програма — справа довготривала. Адже відбір індивідів з відмінними ознаками — це лише перший етап багаторічних зусиль. У рослин, які розмножуються насіннєвим шляхом, на подальше накопичення потрібних генів і за-

безпечення однорідності та стабільності сорту у поєднанні із достатньою насінневою продуктивністю та стійкістю до негативних кліматичних факторів витрачається, як мінімум, 6–10 років. А Лідія Михайлівна встановила дуже високу планку не тільки стосовно оригінальності та декоративності кожного з культиварів і його господарсько-біологічних якостей, а й щодо стабільності всього комплексу ознак при подальшій репродукції. Цей фактор (необхідність тривалого періоду часу для створення високоякісних за всіма показниками сортів), а також припинення робіт Лідією Михайлівною у зв'язку з виходом на пенсію, та вплив кризових явищ в економіці країни призвели до деякого призупинення в справі отримання нових культиварів однорічної айстри. Але залишений Л.М. Яременко сортовий фонд і досвід селекційної роботи та наявні досить обнадійливі попередні результати її послідовників є підставою для твердження, що це лише тимчасове явище й невдовзі створена Лідією Михайлівною й підтримувана сучасними працівниками колекція, яка є невичерпно багатим джерелом вихідного матеріалу для селекційної діяльності, продовжуватиме давати свої плоди.

Селекційна робота Л.М. Яременко була спрямована на створення нових культиварів у межах уже існуючих садових груп *C. chinensis*. Завдяки їй здобуткам ми маємо чудові вітчизняні сорти на рівні світових стандартів і змогли заявити про себе у світі. Завдання сучасників, які повинні не просто підтримувати та розвивати те, що зроблено Л.М. Яременко в галузі селекції однорічної айстри, а й піднести справу на більш високий рівень, — створити не лише нові сорти, а й хоча б одну нову садову групу (серію) сортів *C. chinensis*. Спадщина, залишена Л.М. Яременко, поєднана із сучасними можливостями й відкритим доступом до світової інформації, — цілком достатні підстави для постановки та успішної реалізації таких стратегічних завдань.

Результати наукової діяльності Лідії Михайлівни Яременко свідчать, що вона належить до когорти людей, які назавжди залишили свій доробок і в історії НБС, і в справі становлення українського квітництва. Вона входить у невелике число кількох перших (і на сьогодні єдиних) учених-селекціонерів квітникових культур України, чії здобутки визнані на міжнародному рівні. Створені нею сорти, які отримали призові місця на найпрестижніших міжнародних виставках, — вагомий фактор визнання та підтримання позитивного іміджу як НБС, так і України. Наукова спадщина й колекції, засновані та доведені до високого рівня досконалості Л.М. Яременко, — це базис для нових здобутків у галузі інтродукції й селекції квітничково-декоративних рослин.

1. Антонюк Н.М., Яременко Л.М. Вивчення дії іонізуючої радіації на ріст та розвиток деяких однорічних квіткових рослин // Інтродукція та акліматизація рослин на Україні. — 1976. — Вип. 8. — С. 123–129.

2. Былов В.Н. Основы сравнительной сортооценки декоративных растений // Интродукция и селекция цветочно-декоративных растений. — М.: Наука, 1978. — С. 7–32.

3. Гродзинский А.М. Популяционный и цено-тический подходы к интродукции и акклиматизации растений // Folia dendrologica. — Vidavatestvo SAR, 1986. — 13. — S. 13–33.

4. Декоративные растения открытого и закрытого грунта / Под ред. акад. А.М. Гродзинского. — К.: Наук. думка, 1985. — 288 с.

5. Довідник квітникаря-любителя / В.Ф. Горобець, О.Л. Рубцова, Л.М. Яременко та ін. — К.: Урожай, 1994. — 366 с.

6. Заець В.П., Гаврилук М.М., Музичук Г.М. та ін. Інструкція по апробації сортових посівів квіткових культур. — К.: Мін-во сільського господарства і продовольства України, 1996. — 33 с.

7. Музичук Г.М. Підтримуюча селекція в однорічних квітничково-декоративних рослин колекційного фонду в ЦБС ім. М.М. Гришка НАН України // Шляхи раціонального використання земельних ресурсів України. — К., Чабани: Ін-т землеробства УААН, 1995. — Ч. 2. — С. 66.

8. Муzychук Г.М. Система оцінки стабільності колекційних зразків квітничково-декоративних рослин як складова програми збереження їх генофонду // Інтродукція і акліматизація рослин. — 1995. — Вип. 25. — С. 65–67.

9. Муzychук Г.М. Аналіз структури, принципи класифікації і оцінки колекційних фондів культурних рослин // Інтродукція рослин. — 1999. — № 3-4. — С. 3–7.

10. Советы по ведению приусадебного хозяйства / В.Ф. Горобец, М.И. Орлов, Л.М. Яременко и др. — К.: Урожай, 1983. — 632 с.

11. Цветы / Е.С. Белорусец, И.Ю. Котова, Л.М. Яременко и др. — К.: Наук. думка, 1973. — 260 с.

12. Червченко Т.М., Мороз П.А., Кузнецов С.І., Муzychук Г.М. Проблеми збереження різноманітності рослин *ex situ* // Інтродукція рослин. — 1999. — № 1. — С. 7–13.

13. Яременко Л.М. Досліди по міжвидовій гібридизації яблуні // Вісн. ЦРБС АН УРСР. — 1959. — № 1. — С. 93–102.

14. Яременко Л.М. Использование различных видов яблонь в озеленении // Озеленение городов на юге СССР. — 1959. — С. 100–108.

15. Яременко Л.М. Урожайність декоративних яблунь та хімічна характеристика їх плодів // Акліматизація рослин. — 1959. — 5. — С. 25–32.

16. Яременко Л.М. До питання про фітонцидні властивості деяких видів яблунь // Вісн. ЦРБС АН УРСР. — 1961. — № 3. — С. 22–24.

17. Яременко Л.М. Биологические особенности декоративных видов рода яблоня (*Malus Mill.*) и перспективы их использования: Автореф. дис. ... канд. биол. наук: 03.00.05 / Республиканский ботанический сад АН УССР. — К., 1964. — 16 с.

18. Яременко Л.М. Селекция астры однолетней // Интродукция растений и зеленое строительство. — 1973. — С. 156–157.

19. Яременко Л.М. Итоги интродукции однолетних цветочных растений сем. Asteraceae в ЦРБС АН УССР // Интродукция и акклиматизация растений на Украине. — 1984. — Вып. 5. — С. 145–148.

20. Яременко Л.М. Рекомендации по выращиванию астры однолетней в Украине. — К.: Урожай, 1984. — 24 с.

21. Яременко Л.М., Лазичук Л.Н. Однолетние цветочные растения. — К.: Урожай, 1968. — 129 с.

22. Яременко Л.М., Лазичук Л.М. Однорічні квіти. — К.: Урожай, 1972. — 136 с.

Рекомендував до друку
П.А. Мороз

Г.М. Муzychук

Институт ботаники
им. Н.Г. Холодного НАН Украины,
Украина, г. Киев

НАУЧНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ Л.М. ЯРЕМЕНКО
КАК ОСНОВОПОЛОЖНИКА УКРАИНСКОГО
ЦВЕТОВОДСТВА: РЕЗУЛЬТАТЫ
ИССЛЕДОВАНИЙ И ИХ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ
СОВРЕМЕННОЙ ИНТРОДУКЦИИ И СЕЛЕКЦИИ
ЦВЕТОЧНО-ДЕКОРАТИВНЫХ РАСТЕНИЙ

Проанализированы результаты научной деятельности и приведены отдельные факты биографии кандидата биологических наук, одного из основоположников украинского цветоводства — Лидии Михайловны Яременко. Дано оценку значению работ Л.М. Яременко для современного этапа исследований в области интродукции и селекции декоративных растений и развития цветоводства в Украине.

Г.М. Muzychuk

M.G. Kholodny Institute of Botany,
National Academy of Sciences of Ukraine,
Ukraine, Kyiv

SCIENTIFIC ACTIVITY OF L.M. YAREMENKO
AS THE FOUNDER OF THE UKRAINIAN
FLORICULTURE: RESULTS OF RESEARCHES
AND THEIR VALUE FOR THE CONTEMPORARY
INTRODUCTION AND SELECTION
OF ORNAMENTAL PLANTS

The results of scientific activity were analyzed and the separate facts of the biography of candidate of biological sciences Lydia Mikhaylivna Yaremenko, who is among the founders of the Ukrainian floriculture, are given. The evaluation of the significance of L.M. Yaremenko's researches for the contemporary stage of research in the field of the introduction and selection of ornamental plants has given.